VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (nr 181)**

z dnia 11 czerwca 2019 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (nr 181)

11 czerwca 2019 r.

Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, obradująca pod przewodnictwem posła **Stanisława Gawłowskiego (PO-KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie odpowiedzi Ministra Energii na dezyderat nr 3 skierowany do Prezesa Rady Ministrów w sprawie byłego wyrobiska Piaseczno Kopalni „Machów" SA w likwidacji;

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji ds. Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2018 roku (druk nr 3366) w zakresie działania Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Tadeusz Skobel** podsekretarz stanu w Ministerstwie Energii wraz ze współpracownikami, **Dominik Bąk** wiceprezes zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, **Teresa Warchałowska** wicedyrektor Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli, **Wojciech Dzieciuch** wicestarosta sandomierski, **Józef Motyka** dyrektor Kopalni Siarki „Machów" SA w likwidacji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Bartosz Bąk**, **Bogusława Kram**, **Anna Rajewska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Stanisław Gawłowski (PO-KO):

Szanowne panie, szanowni panowie, przepraszam za chwilowe opóźnienie, ale już rozpoczynamy kolejne posiedzenie Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum.

Porządek dzienny przewiduje dwa tematy. Po pierwsze – rozpatrzenie odpowiedzi Ministra Energii na dezyderat nr 4 skierowany do Prezesa Rady Ministrów w sprawie byłego wyrobiska Piaseczno Kopalni „Machów" SA w likwidacji. Po drugie – rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji ds. Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2018 roku (druk nr 3366) w zakresie działania Komisji.

Czy są jakieś uwagi do porządku obrad?

Nie widzę, przyjmujemy porządek obrad.

Bardzo serdecznie witam pana ministra Tadeusza Skobla, podsekretarza stanu w Ministerstwie Energii. Bardzo serdecznie witam pana Dariusza Bąka, wiceprezesa zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Witam wszystkich pozostałych gości, uczestników naszego posiedzenia. Witam panią Teresę Warchałowską, która dzisiaj będzie reprezentować Najwyższą Izbę Kontroli.

Przystępujemy do realizacji porządku obrad.

Pan minister już wcześniej się usprawiedliwiał, że o godzinie 17.00 musi być na innym posiedzeniu komisji, więc od razu oddaję panu, panie ministrze, głos w tej części dotyczącej odpowiedzi na dezyderat.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Energii Tadeusz Skobel:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, udzieliliśmy państwu odpowiedzi w sprawie wyjątkowo skomplikowanej, jak się okazało. To nie jest sprawa na tyle prosta, żeby

można było znaleźć jedno dobre szczegółowe rozwiązanie. Przedstawiliśmy państwu propozycje płynące z naszego oglądu stanu rzeczy.

Rozmawiając tu, jeszcze przed rozpoczęciem posiedzenia Komisji, stwierdziliśmy, że trzeba znaleźć dwa rozwiązania. Jedno takie, które po 2020 r. dałoby szanse na podstawy finansowe pompowania wody w dalszym ciągu do czasu zrealizowania finalnego projektu, który dzisiaj jest analizowany w zakresie układu docelowego. Jeżeli tego nie zrobimy, to pewnie będzie to trwać w stanie rzeczy takim, jak jest na dzień dzisiejszy. Natomiast, aby pozyskać środki…my te środki otrzymujemy z budżetu za pośrednictwem Ministra Finansów. W związku z tym, wszystkie kwestie związane z finansowaniem muszą być kierowane pod właściwy adres i wtedy możemy rozmawiać o tym, by takie środki się znalazły.

Sprawa jest skomplikowana pod wieloma względami prawnymi i formalnymi. Myślę, że należałoby się zastanowić (również i w tym gronie), w jaki sposób ją przeprocedować tak, aby finalnie znalazło się jedno dobre rozwiązanie.

To tyle z naszej strony.

Jeśli będą potrzebne jakieś szczegółowe informacje, są ze mną współpracownice, które będą państwu mogły udzielić informacji.

Przewodniczący poseł Stanisław Gawłowski (PO-KO):

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos w tej sprawie?

Pan poseł Chmielowiec.

Poseł Zbigniew Chmielowiec (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący.

Szanowni państwo, w związku z powyższym, idąc tokiem wypowiedzi mojego poprzednika, proponowałbym, aby zwrócić się do Ministra Energii, aby wskazał możliwość finansowania prac zabezpieczających wyrobisko, zapewnienia środków na budowę przepompowni oraz budowę urządzeń melioracyjnych, bo w odpowiedzi na dezyderat czegoś takiego nie ma.

Zatem, gdyby Minister Energii wskazał skąd ewentualnie byłyby finansowane te sprawy, o których była tu przed chwilą mowa, wtedy mielibyśmy większą wiedzę a, na pewno, te prace są konieczne do realizacji.

Przewodniczący poseł Stanisław Gawłowski (PO-KO):

Dziękuję bardzo.

Nie powitałem wcześniej, ale na sali są również Wojciech Dzieciuch, wicestarosta sandomierski, oraz Józef Motyka, dyrektor Kopalni Siarki „Machów" SA w likwidacji.

Dodam, że – rzeczywiście – przez lata było tak, iż bezpośrednio proces likwidacji kopalni siarki finansował Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Odpowiedź, którą otrzymaliśmy, potwierdza, że to jest problem, ale nie wskazuje źródła finansowania dla rozwiązania tego problemu. Boję się, że lokalny samorząd sam sobie z tym nie poradzi. Rzeczywiście, być może trzeba dopytać (jakby w duchu tej odpowiedzi, skoro wszyscy zgadzamy się, iż jest to problem i trzeba go rozwiązać), jaka jest propozycja finansowania rozwiązywania tego problemu? Bez pieniędzy nie uda się nic zrobić. Ministerstwo Energii – pan minister zdążył to powiedzieć – już dawno nie posiada na ten cel pieniędzy, więc może, rzeczywiście – tu nie chciałbym obarczać Narodowego Funduszu, bo w moim przekonaniu jest nadzwyczaj obarczony różnego rodzaju zobowiązaniami, bardziej niż jest w stanie sfinansować – zostawić to rozwiązanie po stronie rządu i zapytać, czy są jakieś pomysły? To nie są jakieś gigantyczne pieniądze, żeby sprawa była jasna. Tu nie mówimy o dziesiątkach milionów złotych, ale raczej o milionach złotych.

Może ktoś z państwa coś zasugeruje?

Jeżeli nie i, jeżeli jest propozycja, żebyśmy zwrócili się jeszcze raz z prośbą o uzupełnienie odpowiedzi na dezyderat, to zwrócimy się już tylko i wyłącznie o wskazanie źródeł finansowania na realizację, już bez wskazywania czy ma to być NFOŚiGW. Wydaje się, że tak postawiona teza, takie otwarcie jest lepsze, bo wtedy zarówno ministerstwo, jak i premier będą mogli łatwiej poszukać potencjalnych rozwiązań.

Czy tego typu rozwiązanie jest do zaakceptowania?

O, co ja bym zrobił bez sekretariatu… bo musimy działać w ramach regulaminu i zgodnie z art. 159 ust. 6, Komisja w tym przypadku musiałaby uznać, że odpowiedź na dezyderat jest niezadawalająca i poprosić u uzupełnienie.

Dlatego, na podstawie tegoż artykułu zwrócilibyśmy się, za pośrednictwem Marszałka Sejmu, o poszerzenie odpowiedzi na dezyderat. Tak, tak – tylko dotyczącej finansowania, tylko i wyłącznie w takim zakresie, bo rozumiem, że w pozostałym zakresie wszyscy się zgadzamy. Tu nie było innych głosów – tak przynajmniej zrozumiałem i takie sygnały wcześniej otrzymywałem.

Bardzo proszę, panie przewodniczący.

Poseł Dariusz Bąk (PiS):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, tutaj nie chodzi tylko o finansowanie. Tu w odpowiedzi jest poruszonych wiele spraw, które muszą być rozstrzygnięte. I w zakończeniu odpowiedzi czytamy: „Reasumując, Minister Energii deklaruje swój udział w pracach w celu skutecznego i zadawalającego dla wszystkich stron rozwiązania problemu, jednak pomyślność przedsięwzięcia możliwa będzie pod warunkiem zapewnienia odpowiedniego finansowania.”.

Przewodniczący poseł Stanisław Gawłowski (PO-KO):

I o to mniej więcej mi chodziło.

Poseł Dariusz Bąk (PiS):

To zwracam się do pana ministra: na tym etapie powinniście już to uzgodnić z Ministrem Finansów.

Podsekretarz stanu w ME Tadeusz Skobel:

Uzgadnialiśmy, tylko odpowiedzi nie uzyskaliśmy, żadnej.

Przewodniczący poseł Stanisław Gawłowski (PO-KO):

Myślę, że możemy pomóc panu ministrowi jeszcze taką prośbą o wskazanie finansowania. To w całości współgra z odpowiedzią na dezyderat i dokładnie wynika z tego ostatniego akapitu. Bo rozumiem, że ministerstwo chciałoby, ale nie ma finansowania.

Zatem zapytajmy, jaki jest pomysł na finansowanie a wtedy minister, posiadając tego typu wniosek wynikający z niewystarczającej odpowiedzi na dezyderat, będzie mógł łatwiej negocjować z Ministrem Finansów. Wiem z własnego doświadczenia, że tak to działa. W takim to jest duchu. Chodzi tylko i wyłącznie o to, żeby nie skończyło się tylko na intencjach, ale żeby zainteresowanym stronom, a właściwie ministerstwu, rzeczywiście pomóc w uzyskaniu finansowania.

Jeżeli jest akceptacja co do takiego rozwiązania to przygotujemy takie pismo. Nie wiem tylko czy potrzebna będzie akceptacja na kolejnym posiedzeniu Komisji, bo pismo będzie proste w treści, tzn. że zwracamy się z prośbą o uzupełnienie informacji w części dotyczącej źródeł finansowania tych zadań. Rozumiem, że jest akceptacja, więc możemy przejść do następnego punktu.

Bardzo dziękuję panie ministrze. Bardzo sprawnie nam to poszło. Nie zabieramy panu więcej czasu.

Dziękuję bardzo.

Przechodzimy do rozpatrzenia i zaopiniowania dla Komisji ds. Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2018 r. w zakresie działania Komisji.

Pani dyrektor, oddaję pani głos.

Wicedyrektor Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli Teresa Warchałowska:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący.

Wysoka Komisjo, szanowni państwo, nawiązując do sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2018 r., przekazanego Wysokiej Izbie, pragnę przedstawić krótką uzupełniającą informację o działalności Departamentu Środowiska w roku ubiegłym.

Wysoka Komisjo, organizację i tryb działania Najwyższej Izby Kontroli określa ustawa z 23 grudnia 1994 r. o NIK. Do właściwości Departamentu Środowiska NIK należy prze-

prowadzanie kontroli, w szczególności: spraw objętych działaniami administracji rządowej (gospodarka wodna, środowisko), zadań realizowanych przez ministrów właściwych do spraw działów administracji rządowej wynikających z ustawy o działach administracji rządowej oraz z ustawy o Radzie Ministrów, zadań realizowanych przez organy, urzędy i jednostki podporządkowane lub nadzorowane przez ministrów właściwych do spraw działów gospodarka wodna i środowisko, przeprowadzanie kontroli wykonania budżetu państwa w części 22 – Gospodarka wodna i części 41 – Środowisko, kontroli wykonania planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wykonania planu finansowego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Departament dysponuje 35 etatami, z których obsadzonych jest obecnie 32 etaty. W skład kierownictwa Departamentu Środowiska wchodzą 3 osoby. Grupa kontrolerska liczy 26 osób. Obsługa administracyjna – 3 pracowników.

W 2018 r. w departamencie nastąpiły zmiany kadrowe, w wyniku których nowoprzyjęci pracownicy kontrolerscy stanowią dość dużą, 5-osobową grupę. Kontrolerzy stale podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe biorąc udział w szkoleniach specjalistycznych a także w drodze samokształcenia. Nowoprzyjęci pracownicy uczestniczą w aplikacji kontrolerskiej, w tym w kilkutygodniowych szkoleniach stacjonarnych kończonych egzaminami.

Wysoka Komisjo, w 2018 r. Departament Środowiska przeprowadził pięć kontroli, w tym kontrolę wykonania budżetu państwa, trzy kontrole planowe koordynowane przez departament a także jedną kontrolę doraźną. Były to: wspomniana już kontrola wykonania budżetu państwa, „Usuwanie drzew i krzewów oraz zagospodarowanie pozyskanego drewna", „Działalność organów administracji publicznej w zakresie usuwania historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi", „Ochrona przyrody i gospodarka leśna w Puszczy Białowieskiej", „Realizacja wybranych zadań służby geologicznej".

Oprócz kontroli prowadzonych przez Departament Środowiska, inne jednostki organizacyjne zrealizowały w roku ubiegłym osiem kontroli planowych i dziesięć doraźnych z zakresu właściwości departamentu, w tym m.in.: „Zabezpieczenie i zagospodarowanie zwałowisk pogórniczych", „Efekty termomodernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych będących w zasobach spółdzielni mieszkaniowych, realizowanych z udziałem środków publicznych", „Rekultywacja terenów po eksploatacji kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej" czy też badanie sprawozdań finansowych projektów ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczach Odry i Wisły, współfinansowanych z pożyczki Banku Światowego.

W okresie ubiegłego roku Prezes Najwyższej Izby Kontroli zatwierdził sześć informacji o wynikach kontroli opracowanych przez Departament Środowiska. Były to: „Utrzymanie i eksploatacja sieci wodociągowych w miastach", „Lokalne formy ochrony przyrody", „Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej przez powiaty i gminy", „Zapobieganie zanieczyszczeniu wód związkami azotu ze źródeł rolniczych", „Wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w częściach 22 – Gospodarka wodna i części 41 – Środowisko", „Wykonanie w 2017 r. planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej".

W tym samym czasie zatwierdzonych zostało dziewięć informacji o wynikach kontroli z zakresu ochrony środowiska opracowanych przez inne jednostki organizacyjne. Należy tu wymienić m.in. : „Realizacja zadań gminy w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych", „Gospodarka złożami strategicznych surowców kopalnych", „Realizacja Programu Polskiej Energetyki Jądrowej", „Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami", „Prawidłowość działania wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej", „Realizacja zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców gmin wiejskich".

Na podstawie ustaleń przeprowadzonych kontroli, Departament Środowiska sformułował łącznie 138 wniosków zamieszczonych w wystąpieniach pokontrolnych wysłanych do kierowników jednostek kontrolowanych. Adresaci wystąpień zrealizowali 30 wniosków, 85 pozostaje w trakcie realizacji a 23 nie zostały dotychczas zrealizowane. Departament monitoruje realizację zaleceń pokontrolnych. W przypadku uzyskania niewystarczających informacji o sposobie realizacji wniosków staramy się doprowadzić

do ich wykonania występując głównie o uzupełnienie odpowiedzi, a w miarę możliwości, stan realizacji ocenia się w toku kontroli doraźnych sprawdzających a ponadto badany jest przy okazji wszystkich kontroli prowadzonych w jednostkach, do których kierowano wnioski.

Szczególną wagę w Izbie przywiązuje się do wniosków *de lege ferenda*. W 2018 r. NIK sformułowana wnioski *de lege ferenda* dotyczące 23 zagadnień z zakresu środowiska i 4 zagadnień z zakresu gospodarki wodnej. Dotychczas zostały zrealizowane w pełni dwóch spośród wniosków (jeden częściowo a jeden pozostawał w trakcie prac legislacyjnych).

Jeżeli chodzi o współpracę międzynarodową w zakresie kontroli środowiska w 2018 r., Izba uczestniczyła w pracach związanych z następującymi kontrolami równoległymi: „Funkcjonowanie Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Karpaty Wschodnie" – kontrola ta koordynowana była przez Delegaturę w Rzeszowie i realizowana jeszcze wcześniej (w 2017 r.) wspólnie najwyższym organem kontroli Słowacji oraz z izbą obrachunkowa Ukrainy. Informacja wspólna o wynikach tej kontroli opracowana przez delegaturę w Rzeszowie podpisana została przez prezesów uczestniczących najwyższych organów kontroli w dniu 12 marca 2018 r.

Druga kontrola to „Ochrona powietrza przez zanieczyszczeniami" realizowana w ramach Grupy Roboczej ds. Kontroli Ochrony Środowiska EUROSAI. Brały w niej udział najwyższe organy kontroli z piętnastu państw oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Za koordynację odpowiadały nok-i Holandii i Polski.

NIK współpracuje z Europejskim Trybunałem Obrachunkowym w związku z kontrolami prowadzonymi przez Trybunał na terytorium naszego kraju, co stanowi realizację zobowiązań wynikających z przepisów prawa wspólnotowego. Współpraca w ramach kontroli ETO w Polsce obejmuje udział kontrolerów NIK w charakterze obserwatorów, tzw. asysty, analizę uwag instytucji krajowych do wstępnych ustaleń kontroli, a w uzasadnionych przypadkach, również zgłaszanie uwag do tych ustaleń.

W 2018 r. Europejski Trybunał Obrachunkowy przeprowadził w Polsce 21 kontroli, w tym z zakresu ochrony środowiska, i w systemie ankietowym przegląd unijnych systemów pomiarów emisji pojazdów, kontrole wykonania zadań dotyczącą zarządzania przez Komisję i Europejską Agencję Środowiska rozliczaniem i redukcją gazów cieplarnianych, a także kontrolę wykonania zadań dotyczącą zarządzania i wykorzystania przez Komisję i Europejską Agencję Środowiska europejskich rachunków ekonomicznych środowiska.

Ponadto, od 2009 r. Najwyższa Izba Kontroli jest audytorem projektu ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczy rzeki Odry a od 2017 r. także projektu ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Odry i Wisły. Wyniki badania sprawozdań finansowych obu projektów prowadzonych z uwzględnieniem standardów międzynarodowych przekazywane są m.in. do Banku Światowego.

Wysoka Komisja, współpraca z organami parlamentu polegała na utrzymywaniu przez kierownictwo Departamentu Środowiska, podobnie jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, stałych roboczych kontaktów z członkami Prezydium Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. W miarę potrzeb wynikających z bieżących prac poszczególnych organów Sejmu podejmowano również współpracę z innymi komisjami sejmowymi. Ponadto w działalności kontrolnej departamentu uwzględniano wnioski i sugestie zgłaszane przez komisje sejmowe i poszczególnych posłów. Przedstawiciele Departamentu Środowiska brali udział w roku ubiegłym w 65 posiedzeniach komisji sejmowych, w tym 33 posiedzeniach sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, 21 wspólnych posiedzeniach komisji sejmowych i 11 posiedzeniach innych komisji sejmowych a także w 14 posiedzeniach senackiej Komisji Środowiska oraz 4 wspólnych posiedzeniach senackich komisji.

W roku ubiegłym sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa omówiła informacje o wynikach 5 kontroli przeprowadzonych przez NIK. Były to następujące kontrole: „Zapewnienie przez organy administracji publicznej prawidłowego zagospodarowania odpadów komunalnych", „Działania Inspekcji Ochrony Środowiska na rzecz poprawy jakości wód w rzekach", „Rozwój sektora odnawialnych źródeł energii", „Utrzymanie i eksploatacja sieci wodociągowych w miastach" i kontrole wykonania budżetu państwa w 2017 r.

Wysoka Komisjo, dziękując za uwagę uprzejmie proszę o przyjęcie przedłożonego sprawozdania w zakresie działalności Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli w 2018 r.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Stanisław Gawłowski (PO-KO):

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos?

Nie widzę zgłoszeń.

W związku z tym, zaproponuję następującą opinię, będzie to opinia nr 12 Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa uchwalona w dniu 11 czerwca 2019 r. dla Komisji ds. Kontroli Państwowej.

„Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa na posiedzeniu w dniu 11 czerwca 2019 r. rozpatrzyła sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2018 r. (druk nr 3366) w zakresie działania Komisji. Komisja pozytywnie ocenia działalność NIK w zakresie ochrony środowiska. Tematyka przeprowadzonych kontroli była trafnie dobrana, odpowiadała na bieżące i perspektywiczne zapotrzebowanie. Przydatność tych kontroli była ważna dla prac Komisji. Komisja wysoko ocenia współpracę z Departamentem Środowiska. Udział przedstawicieli Departamentu Środowiska we wszystkich posiedzeniach Komisji zdecydowanie ułatwiał bieżące kontrakty z Izbą."

Czy państwo wyrażacie zgodę na tak sformułowaną opinię?

Nie słyszę sprzeciwu, wobec tego przyjmujemy opinię.

Dziękuję bardzo.

W ten sposób zrealizowaliśmy porządek obrad.

Zamykam posiedzenie Komisji.

Widzimy się jeszcze dzisiaj na posiedzeniu o godzinie 19.00 w sali nr 211, czyli piętro niżej, posiedzenie będzie dotyczyć prawa atomowego.

Dziękuję bardzo.